

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Економічний факультет

Кафедра фінансів і кредиту

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

"Державний кредит"

вибіркова

**Освітньо-професійна
програма:**

Спеціальність:

Галузь знань:

Рівень вищої освіти:

Факультет:

Мова навчання:

Розробники:

Фінанси, банківська справа та страхування

072 Фінанси, банківська справа та страхування

07 «Управління і адміністрування»

перший (бакалаврський)

економічний

українська

**Грубляк О.М., доцент кафедри фінансів і кредиту,
к.е.н., доцент**

Профайл викладача:

<https://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-finansiv-i-kredytu/kolektyv-kafedry-finansiv-i-kredytu/grublyak-oksana-myhajlivna>

Контактний тел.:

+380505066560

E-mail:

o.grublyak@chnu.edu.ua

Консультації:

**он-лайн консультації - згідно з графіком
очні консультації – за попередньою домовленістю**

1. Анотація навчальної дисципліни. Навчальна дисципліна є важливою складовою частиною комплексу дисциплін бакалаврського рівня. В умовах ринкової економіки інститут державного кредиту набуває все важливішого значення у складі фінансової системи країни. Це пов'язано із бурхливим розвитком сфери кредитних відносин, появою нових форм залучення ресурсів та гнучкої системи кредитних інструментів, підвищенням ролі фінансових ринків та формуванням відповідної інфраструктури, а відтак, – зростанням обсягу позикових операцій за участю держави. Зазначене обумовлює доцільність теоретичного обґрунтування сутності державного кредиту, дослідження його особливостей і структури із застосуванням системного підходу. Все це є основою поглибленого вивчення дисципліни «Державний кредит», особливо для фахівців з фінансів, банківської справи та страхування. Дисципліна «Державний кредит» належить до блоку вибіркових освітніх компонент, запропонованих здобувачам освітньої програми «Фінанси, банківська справа та страхування» першого (бакалаврського) рівня галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

2. Мета навчальної дисципліни: поглибити базові знання здобувачів у сфері функціонування інституту державного кредиту, необхідності позикового фінансування видатків держави, механізму управління державним боргом у контексті забезпечення макрофінансової стабілізації. Дисципліна розкриває сутність функціонування інституту державного кредиту та механізму управління державним боргом у забезпечення макроекономічної стабілізації.

3. Пререквізити. Дисципліни, обов'язкові для вивчення здобувачем вищої освіти до початку роботи над курсом «Державний кредит», - це «Фінанси», «Податкова система», «Бюджетна система».

4. Результати навчання. Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» (освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування») вивчення дисципліни «Державний кредит» сприяє поглибленню наступних компетентностей і програмних результатів навчання:

Загальні та фахові компетентності:

- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність проведення досліджень на відповідному рівні;
- здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища;
- здатність застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування;
- знання теоретико-методологічних засад функціонування інституту державного кредиту; принципів функціонування зовнішніх і внутрішніх державних позик; особливостей використання інструментів зовнішніх і внутрішніх державних позик; складових механізму управління внутрішнім та зовнішнім державним боргом; елементів боргового ризик-менеджменту;
- здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного управління державним боргом.

Програмні результати навчання:

- знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем;
- застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування;
- визначати дохідність інвестування в державні цінні папери;
- аналізувати кредитні рейтинги;
- оцінювати боргову безпеку країни;
- виявляти переваги та недоліки позикового фінансування видатків держави;
- володіти прийомami і методами управління державним боргом, спрямованими на забезпечення боргової стійкості;
- формувати оптимальну стратегію управління державними запозиченнями.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
денна	IV	VII	3	90	2	15	30	-	-	45	-	залік
заочна	IV	VII	3	90	2	4	6	-	-	80	-	залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	усьо- го	у тому числі					усьо- го	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
Змістовий модуль 1. Особливості державного кредиту													
Тема 1. Суть та значення державного кредиту Мета: охарактеризувати економічний зміст, принципи та функції державного кредиту, суб'єктів та об'єкти державного кредиту, форми державного кредиту та класифікацію державних позик.	10	2	4	-	-	4	10	1	-	-	-	-	9
Тема 2. Становлення та розвиток державного кредиту Мета: розглянути особливості розвитку державного кредиту, основні етапи становлення та розвитку державного кредиту в Україні, зарубіжний досвід функціонування державного кредиту.	10	2	4	-	-	4	10	-	1	-	-	-	9
Тема 3. Внутрішні державні позики Мета: розкрити суть внутрішніх державних позик: необхідність здійснення та переваги, охарактеризувати суб'єкти ринку державних цінних паперів та їх функції.	10	2	4	-	-	4	10	1	-	-	-	-	9

особливості визначення вартості державних цінних паперів та дохідності інвестування.												
Тема 4. Зовнішній державний кредит Мета: вивчити суть, види та особливості зовнішнього державного кредиту, розкрити необхідність, сутність та призначення кредитних рейтингів, роль міжнародних фінансових організацій в кредитуванні національних економік.	10	2	4	-	-	4	10	-	1	-	-	9
Разом за змістовим модулем 1	40	8	16	-	-	16	40	2	2	-	-	36
Змістовий модуль 2. Особливості використання державних запозичень												
Тема 5. Держава як кредитор та гарант за кредитами Мета: охарактеризувати особливості надання кредитів за рахунок коштів Державного бюджету України, особливості механізму надання державних гарантій, розкрити суть казначейських позик та їх застосування в Україні.	13	2	4	-	-	7	13	1	1	-	-	11
Тема 6. Наслідки державного боргу Мета: охарактеризувати суть, значення та причини зростання державного боргу, соціально-економічні наслідки зростання державного боргу, методи реструктуризації державного боргу та їх використання в Україні.	13	2	4	-	-	7	12	-	1	-	-	11
Тема 7. Боргова безпека держави Мета: розкрити суть поняття боргової безпеки держави,	14	2	4	-	-	8	12	-	1	-	-	11

охарактеризувати індикативну систему оцінення національної боргової безпеки, методичний апарат діагностування фінансової безпеки, оцінити боргову безпеку та макроекономічну стабільність України.												
Тема 8. Управління державним боргом Мета: охарактеризувати необхідність, методи та систему органів управління державним боргом України, розкрити суть, види та принципи реалізації боргової політики держави.	10	1	2	-	-	7	13	1	1	-	-	11
Разом за змістовим модулем 2	50	7	14	-	-	29	50	2	4	-	-	44
Усього годин	90	15	30	-	-	45	90	4	6	-	-	80

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

Самостійна робота здобувачів з дисципліни «Державний кредит» спрямована на узагальнення, засвоєння та закріплення знань по кожній темі. Вона включає такі види робіт: опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури, підготовку до практичних занять, розгляд питань, які виносились на самостійне вивчення, вирішення практичних ситуацій.

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна ф.н.	заочна ф.н.
1	Тема: Суть та значення державного кредиту Завдання: – охарактеризуйте основоположні передумови державного кредиту; – з'ясуйте основні ознаки та відмінні риси державного кредиту, що відрізняють його від інших видів кредиту; – охарактеризуйте роль держави в державному кредиті; – розкрийте основні форми державного кредиту України та принципи державного кредиту України; – охарактеризуйте класифікацію державного кредиту.	4	9
2	Тема: Становлення та розвиток державного кредиту Завдання: – охарактеризуйте принципи дефіцитного фінансування держави за рахунок її запозичень; – з'ясуйте погляди представників класичної школи політекономії на державний кредит; – поясніть позицію кейнсіанської школи щодо доцільності використання державою кредитних ресурсів;	4	9

	– поясніть як трактували суть державного кредиту представники монетариського напрямку; – поясніть погляди вітчизняних вчених на державний кредит; – охарактеризуйте етапи розвитку державного кредиту у світовій історії; – розкрийте основні етапи розвитку державного кредиту в Україні.		
3	Тема: Внутрішні державні позики Завдання: – розгляньте позитивні та негативні ознаки внутрішніх державних запозичень; – охарактеризуйте особливості використання державою казначейських зобов'язань; – охарактеризуйте спільні та відмінні характеристики ОВДП та казначейських зобов'язань; – розгляньте основні етапи розвитку внутрішніх державних позик в Україні; – охарактеризуйте групи інвесторів, які формують потенціал ринку державних цінних паперів.	4	9
4	Тема: Зовнішній державний кредит Завдання: – з'ясуйте особливості притаманні зовнішнім запозиченням; – охарактеризуйте суть фідучіарних позик; – охарактеризуйте етапи життєвого циклу міжнародних облігацій; – охарактеризуйте особливості єврооблігацій; – охарактеризуйте проекти, які реалізує Світовий банк в Україні; – з'ясуйте особливості співпраці України з ЄБРР.	4	9
5	Тема: Держава як кредитор та гарант за кредитами Завдання: – охарактеризуйте особливості надання кредитів за рахунок коштів Державного бюджету України; – охарактеризуйте фактори, від яких залежать напрямки та обсяги надання кредитів державою; – охарактеризуйте структуру кредитів, що надаються за рахунок коштів Державного бюджету України відповідно до функціональної класифікації видатків; – з'ясуйте як визначають обсяг тимчасового касового розриву місцевого бюджету; – з'ясуйте у яких випадках здійснюється, за потреби, реструктуризація заборгованості суб'єктів господарювання перед державою за кредитами, залученими державою або під державні гарантії.	7	11
6	Тема: Наслідки державного боргу Завдання: – розкрийте причини виникнення державного боргу; – з'ясуйте чим відрізняється склад державного боргу за Бюджетним кодексом України і за загальноприйнятою міжнародною практикою; – охарактеризуйте органи, які здійснюють управління державним боргом та яким чином розподіляються повноваження між ними щодо управління державним зовнішнім та внутрішнім	7	11

	боргами; – охарактеризуйте порядок проведення платежів з погашення та обслуговування державного боргу; – вкажіть основні джерела погашення та обслуговування державного боргу; – розкрийте роль МВФ у врегулюванні проблем державної заборгованості.		
7	Тема: Боргова безпека держави Завдання: – розкрийте суть економічної безпеки держави; – охарактеризуйте підходи до оцінення боргової стійкості; – охарактеризуйте нормативно-правові документи, які регламентують граничні значення боргових показників; – охарактеризуйте рівень боргової безпеки за основними індикаторами державного боргу; – охарактеризуйте суть дій і засобів безпосереднього і опосередкованого впливу на боргову ситуацію в державі; – з'ясуйте в чому проявляється суперечність вимог, що висувається МВФ до країн – потенційних отримувачів кредитів; – охарактеризуйте стратегічні напрямки використання зовнішніх державних запозичень, які мають сформувати інноваційний розвиток української економіки.	8	11
8	Тема: Управління державним боргом Завдання: – охарактеризуйте етапи управління державним боргом; – охарактеризуйте систему органів управління державним боргом України; – розкрийте суть комунального кредиту та функції, які він виконує; – розкрийте умови надання місцевих позик; – охарактеризуйте суть, види та принципи реалізації боргової політики держави.	7	11
Усього годин		45	80

6. Методи навчання, форми та методи оцінювання

Методи навчання:

- вербальні методи (лекція, диспут, пояснення, розповідь);
- практичні методи (практичні ситуації);
- наочні методи (демонстрація, ілюстрація);
- робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами;
- самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни;
- дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

Методи оцінювання:

- усне опитування;
- письмове опитування;
- тестування;
- презентація результатів виконаних завдань;
- аналітичні звіти;
- розв'язування практичних ситуацій;
- підсумковий контроль – залік.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Дедлайни та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (мінус 1 бал за кожен день порушення дедлайну). Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у конференції, студентській олімпіаді тощо).

Академічна доброчесність. Здобувачі повинні самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання. В разі використання чужих ідей, розробок, тверджень, обов'язковим є посилання на джерела інформації. Списування під час контрольних заходів має наслідком отримання незадовільної оцінки за відповідний вид роботи.

Відвідування занять. Відвідування занять - обов'язкова умова виконання навчального плану дисципліни. За відсутності здобувача на практичному занятті він втрачає можливість отримати бали як результат його оцінювання по конкретній темі. Форми навчання визначені затвердженим графіком освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Критерії оцінювання:

при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу; використання різноманітних (у тому числі іноземною мовою) джерел інформації; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової та вітчизняної практики;

при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладання матеріалу, використання різноманітних джерел, законодавчих актів, прикладів і фактичного матеріалу тощо; правильність проведення розрахунків; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Вищими балами оцінюється самостійний обґрунтований погляд здобувача щодо конкретної практичної ситуації або проблеми.

Максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати в процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів здобувач набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (заліку).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	оцінка (бали)	пояснення за розширеною шкалою
відмінно	A (90 – 100)	відмінно
добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
незадовільно	FX (35-49)	незадовільно (з можливістю повторного складання)
	F (1-34)	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

З навчальної дисципліни «Державний кредит» проводиться семестровий залік. Здобувач отримує завдання, що містить теоретичні питання з дисципліни та тестові завдання.

У 40 балів, що можливо отримати на заліку, входить: 3 теоретичні питання (по 10 балів), 5 тестів «правильно-неправильно» - по 2 бали (сумарно 10 балів).

10 балів ставиться за повне розкриття теоретичного питання. У випадку неповної відповіді зберігається відсоткове відношення розкриття відповіді та бального оцінювання.

10 балів здобувач отримує за правильні відповіді на тести (по 2 бали за кожне правильно вирішене тестове завдання).

Після підготовки здобувачами конспекту відповіді та розв'язання тестів відбувається його усна відповідь викладачеві. В процесі цього здобувачу можуть бути задані додаткові питання.

Також залік може бути проведений у письмовій формі.

Оцінкою «А» оцінюється повна та аргументована відповідь на теоретичні питання, правильна відповідь на тестові завдання. Відповіді повинні розкривати суть матеріалу, що свідчить про вміння аналізувати матеріал та робити змістовні висновки. Відповідь повинна бути чіткою, логічною і послідовною.

Відповідь оцінюється на «В» за умови такого розкриття теоретичних питань білету та тестових завдань, які містять неточності, що не суттєво впливають на зміст завдання.

Відповідь оцінюється на «С» за умови повного та правильного розкриття питань білету, але у відповіді недостатньо правильно сформульовано твердження. У той же час тестові завдання вирішені на належному рівні.

Якщо підхід викладення матеріалу правильний, але виявляється недостатнє його розуміння, допускаються окремі неточності, виставляється оцінка «D».

Відповідь оцінюється на «Е» у випадку правильного підходу до викладення теоретичного матеріалу та відповідей на тестові завдання.

В усіх інших випадках відповідь оцінюється на «FX».

Розподіл балів, які отримують здобувачі:

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)								Кількість балів (залік)	Сумарна кількість балів
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
8	8	8	8	8	8	8	4	40	100

T1, T2 ... T8 – теми змістових модулів.

7. Рекомендована література - основна

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
2. Бюджетний кодекс України: від 8 липня 2010 року № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>.
3. Про затвердження Порядку здійснення контролю за ризиками, пов'язаними з управлінням державним (місцевим) боргом: Постанова від 01.08.12 р. № 815 / Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/815-2012-%D0%BF#Text>.
4. Про затвердження Порядку та умов надання у 2012 році державних гарантій для забезпечення виконання боргових зобов'язань за запозиченнями суб'єктів господарювання, залученими для реалізації інвестиційних, інноваційних, інфраструктурних... : Постанова від 22.08.12 р. № 782 / Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/782-2012-%D0%BF#Text>.
5. Про затвердження Середньострокової стратегії управління державним боргом на 2021 - 2024 роки : Постанова від 9.12.21 р. № 1291. Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1291-2021-%D0%BF#Text>.
6. Про запровадження інституту первинних дилерів на ринку державних цінних паперів: від 14 квітня 2009 р. № 363. Кабінет Міністрів України, Постанова. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/363-2009-%D0%BF#Text>.
7. Про здійснення державних зовнішніх запозичень у 2022 році шляхом залучення кредиту від Уряду Італійської Республіки в особі Міністра економіки та фінансів Італійської Республіки: від 12 липня 2022 р. № 791. Кабінет Міністрів України, Постанова. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/791-2022-%D0%BF#Text>.
8. Про здійснення державних зовнішніх запозичень у 2022 році шляхом залучення кредиту від Французького агентства розвитку: від 24 березня 2022 р. № 358. Кабінет Міністрів України, Постанова. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/358-2022-%D0%BF#Text>.
9. Про здійснення державних зовнішніх запозичень у 2022 році шляхом залучення кредиту від Японського агентства міжнародного співробітництва: від 7 травня 2022 р. № 547. Кабінет Міністрів України, Постанова. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/547-2022-%D0%BF#Text>.
10. Про розміщення (емісію) облігацій внутрішніх державних позик: від 31 січня 2001 р. № 80.

Кабінет Міністрів України, Постанова. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80-2001-%D0%BF#Text>.

11. Про затвердження Порядку здійснення місцевих запозичень: від 16 лютого 2011 р. № 110. Кабінет Міністрів України, Постанова. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/110-2011-%D0%BF#Text>.
12. Про схвалення Концепції розвитку внутрішнього ринку державних цінних паперів України на 2009-2013 роки: від 25 березня 2009 р. № 316-р. / Кабінет Міністрів України, Розпорядження. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/316-2009-%D1%80#Text>.
13. Порядок відбору та функціонування первинних дилерів: від 10 червня 2009 р. № 757. Міністерство фінансів України, Наказ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0596-09#Text>.
14. Про склад комісії з відбору та оцінки функціонування первинних дилерів і примірного договору про співпрацю на ринку державних цінних паперів: від 21 липня 2009 р. № 918. Міністерство фінансів України, Наказ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0918201-09#Text>.
15. Методика розрахунку рівня економічної безпеки України: наказ Міністерства економіки України від 02.03.2007 № 60. URL: http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=97980.
16. Про бюджетну класифікацію: від 14 січня 2011 р. № 11 / Міністерство фінансів України, Наказ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0011201-11#Text>.
17. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку визначення вартості продажу казначейських зобов'язань «Військові» серії В та форми бланка сертифіката казначейського зобов'язання «Військові» серії В» від 17.04.2014 р. № 415 URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0450-14>.
18. Алексєєв І.В. Бюджетна система: К.: Хай-Тек Прес, 2008. 376с.
19. Артус М.М. Бюджетна система України: навч. посіб. К.: Вид-во Європ. Ун-ту, 2005. 219с.
20. Булгакова С.О. Бюджетна система України: навч. посіб. К.: КНТЕУ, 2002. 288с.
21. Василик О.Д. Бюджетна система України: підруч. К.: ЦНІЛ, 2004. 544с.
22. Грубляк О. М., Карвацький М. В., Лисенко Ж. П., Юрій Е. О. Фінансова безпека держави: навч. посіб. Чернівці: Чернівецький національний університет ім. Юрія Федьковича, 2019. 201 с.
23. Грубляк О.М., Холявко Н.І., Жаворонок А.В. Оцінка ефективності управління дефіцитом державного бюджету України. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2020. № 3 (23). С. 130-141. DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2020-3\(23\)-130-141](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2020-3(23)-130-141).
24. Грубляк О.М., Жаворонок А.В., Холявко Н.І. Оцінка рівня боргової безпеки як складової фінансової безпеки держави. *Інфраструктура ринку*. 2020. №50. С. 240-248. DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastruct50-40>.
25. Грубляк О.М. Аналіз ефективності політики управління державним боргом за 2014 – 2019 роки. *Світ фінансів*. Т.: ТНЕУ, 2020. №3 (64). <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1342>.
26. Лубкей Н. П., Ткачук Н. М., Горин В. П., Карапетян О. М. Державний кредит : навч. посіб. Тернопіль : ТНЕУ, 2012. 140 с.
27. Пасічник Ю.В. Бюджетна система України та зарубіжних країн: навч. посіб. К.: Знання Прес, 2002. 495с.
28. Сафонова А. Д. Бюджетний менеджмент : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. К. : КНЕУ, 2001. 186 с.
29. Тарасевич Н. В. Державний кредит в Україні: оцінка сучасного стану на внутрішньому ринку. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2017. Випуск № 3 (08). С. 327–333.
30. Ушакова Н.М. Управління державним боргом: інтегрований навчально-атестаційний комплекс. К.: НВП «АВТ лтд», 2004. 368 с.
31. Управління державним боргом: навч. посіб. /за заг. ред. Прутської О.О. К.: Центр учбової літератури, 2010. 216 с.
32. Управління державним бюджетом України: підручник / колектив авторів: Ярошенко Ф.О., Сфименко Т.І., Буряк П.Ю., Бугіль С.Я. та ін. [заг. редакція М. Я. Азарова]. К.: Міністерство

фінансів України, 2010. 816 с.

33. Федосов В. Бюджетний менеджмент: підручник. К. : КНЕУ, 2004. 863 с.

34. Shkarlet S., Dubyna M., Hrubliak O. & Zhavoronok A. Theoretical and applied provisions of the research of the state budget deficit in the countries of Central and Eastern Europe. *Administrative Management Public*. 2019. (32), pp. 120-138. DOI: <https://doi.org/10.24818/amp/2019.32-09>

8. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Комітету Верховної Ради України з питань бюджету. URL: <http://www.budget.rada.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>.
3. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>.
4. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. URL: <http://www.me.gov.ua/>
5. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/>
6. Офіційний сайт Рахункової палати України. URL: <http://www.ac-rada.gov.ua>.
7. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. URL: <http://www.treasury.gov.ua/>
8. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
9. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України. URL: <http://minrd.gov.ua/>.
10. Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/>
11. Офіційний сайт Інституту світової економіки і міжнародних відносин. URL: <http://www.iweir.org.ua/>.
12. Офіційний сайт Представництва Міжнародного валютного фонду в Україні. URL: <http://www.imf.org/external/country/ukr/rr/ukr/index.htm>
13. Офіційний сайт Світового банку в Україні. URL: <http://www.worldbank.org/uk/country/ukraine>.